

Sagsbehandler:
Linda Jensen
Telefon: 4357 7393
E-mail: qjj@ishoj.dk

Til MED-udvalg i Ishøj Ungdomsskole samt
FællesMED for Center for Dagtilbud og Skole

Journalnummer:
18.12.00-P05-1-16

16. august 2016

Ny strategi for Ishøj Kommunes klubtilbud til information og drøftelse

I foråret 2016 gennemførte Ishøj Kommune en ungeundersøgelse, der afdækkede de unges fritidsliv og herunder brug af kommunens fritidstilbud. På baggrund af undersøgelsens resultater besluttede Børne- og Undervisningsudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget på deres møder i juni 2016, at administrationen skulle fortsætte arbejdet med at afdække unges fritidsvaner, udarbejde oplæg til formål for kommunens aftenklubber og ungdomsskolens klubdel, herunder forslag til et mere bæredygtigt klubtilbud. Sagen blev efterfølgende behandlet på byrådsmødet den 21. juni. På den baggrund sendes oplæg til ny strategi for Ishøj Kommunes klubtilbud til information og drøftelse.

Forslag til ny strategi for Ishøj Kommunes klubtilbud, sagsfremstilling fra Ishøj Byråd den 21. juni 2016 samt tilhørende bilag fra sagen udsendes sammen med dette brev.

Udtalelser skal sendes til Linda Jensen, qjj@ishoj.dk senest den 1. september 2016.

Med venlig hilsen

Lisbet Lentz
Direktør for Velfærd og Undervisning

178.

J.nr. 18.12.00-P05-1-16

Lisbet Lentz

Ungeundersøgelse 2016

Sagsfremstilling

I løbet af foråret 2016 har administrationen og Rambøll gennemført en ungeundersøgelse med henblik på at afdække de unges fritidsvaner og brug af eksisterende fritidstilbud i kommunen. 80% af kommunens 7. - 9.klasser har besvaret et spørgeskema, og der er fulgt op med et fokusgruppeinterview for at uddybe nogle af resultaterne. Som led i ungeundersøgelsen er der tillige foretaget desktopresearch for at afdække seneste viden og forskning om emnet. I vedhæftede notat sammenholdes resultaterne fra Ishøj med viden og konklusioner fra den nyeste forskning.

I forlængelse af resultaterne fra de erfaringer og resultater Ungeundersøgelsen allerede har givet er det vurderingen, at der er behov for at arbejde videre med afdækningen af unge og deres fritidsvaner. Dette skal ske med henblik på at

- a) undersøge, hvordan kommunens klubtilbud i højere grad også kan tiltrække og rumme unge, der hænger ud på gaden.
- b) sætte en pædagogisk retning for kommunens fritidstilbud: socialpædagogisk, fritidspædagogisk og læringspædagogisk.
- c) undersøge muligheder for nye samarbejder fx med det frivillige foreningsliv (inspireret af Ressourcecenter Ydre Nørrebro, hvor styregruppen for Ungeundersøgelse var på besøg i foråret 2016).

Børne- og Undervisningsudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget indstiller, at Ungeundersøgelsen fortsætter med henblik på at afdække de tre ovenstående punkter, og at administrationen på baggrund af det indsamlede datamateriale udarbejder oplæg til formål for kommunens aftenklubberne og ungdomsskolens klubdel og forslag til mere bæredygtig klubstruktur, og at udkast til formål og struktur drøftes i Børne- og Undervisningsudvalget, Kultur- og Fritidsudvalget, i Ungdomsskolens bestyrelse og i folkeskolernes bestyrelser. Tidsplan i augustmødet. Det foreslås, at forslaget sendes i bestyrelserne inden behandling i de stående udvalg.

Økonomi- og Planudvalget indstiller, at Børne- og Undervisningsudvalgets og Kultur- og Fritidsudvalgets indstilling følges.

Beslutning

Tiltrådt.

Bilag

- Desktop undersøgelse af Unges fritid 2016_endelig

ISHØJ KOMMUNE

Oplæg til ny klubstrategi

Indhold

En ny klubstrategi	3
Baggrund	3
Lovgrundlaget for kommuners klubtilbud	3
Ungdomsskoleloven	4
Folkeskoleloven	4
Formål med en ny klubstrategi	4
Visionen for klubtilbud i Ishøj	4
Mål og værdier for unges brug af klubtilbud i Ishøj	4
Fællesskab og netværk	4
Demokrati og dannelse	5
Personlig udvikling	5
Oplevelser og sjov	5
Hvad skal vores klubtilbud kunne?	5
Socialpædagogikken	5
Fritidspædagogikken	6
Læringspædagogikken	6
Tegn på at vi lykkes	6
Strukturen i fremtidens klubtilbud	7
Lovgivning for et nyt klubtilbud	7
Det videre forløb	8

Oplæg til ny klubstrategi i Ishøj Kommune

En ny klubstrategi

I forbindelse med igangsættelsen af Ungeundersøgelsen blandt Ishøj Kommunes udskolingselever, har de politiske udvalg givet mandat til at Ishøj Kommune kommer med et oplæg til en ny ramme for kommunens klubtilbud. Dette notat er skrevet på vegne af styregruppen, der består af direktør Lisbet Lentz, centerchef John Romlund, centerchef Susanne Poulsen, stabschef Jonas Mannov, ungdomsskoleleder Gunnar Thulin og skoleleder Poul Hau Kyndig Laursen. Dette oplæg sendes til høring i skolebestyrelserne og Ungdomsskolens bestyrelse samt til information og drøftelse i Ungdomsskolens MED-udvalg og samt CDS' Fælles MED for Center for Dagtilbud og Skoler i august 2016. Oplægget skal endvidere danne rammen for en temadag i september 2016, hvor involverede medarbejdere og ledere på klubområdet inviteres til at deltage og komme med input til en klubstruktur i Ishøj Kommune. Dette skal være med til at danne grundlag for de planer der lægges fremadrettet for kommunens klubtilbud for alle unge i alderen 13 – 18 år.

Baggrund

Ungeundersøgelsen gav kommunen et indblik i, hvor mange der angiver, at de benyttede sig af de nuværende kommunale ungdomsskole- og klubtilbud. I Ungdomsskolen er der indenfor det sidste år ændret i organisationen og tilbuddene, således at Ungdomsskolen ikke har et egentligt klubtilbud efter lukning af "Kufferten".

I undersøgelsen giver de unge udtryk for, at de kommer i klubberne, fordi deres venner kommer der, fordi de selv kan være med til at bestemme, hvad de skal lave og fordi personalet i klubberne planlægger nogle "fede" aktiviteter.

I aktuelle forskningsrapporter, der indeholder anbefalinger om, hvordan kommunerne mindsker barriererne for at få unge til at deltage i det organiserede fritidsliv, anbefaler forskerne

- At fastholde en bred vifte af fritidstilbud, som har fokus på oplevelser og på at have det sjovt
- At styrke samarbejdet mellem frivillige foreninger og de kommunale tilbud
- At styrke samarbejdet mellem den boligsociale indsats, det opsøgende arbejde og de kommunale tilbud
- At samtænke de unges fritidstilbud med den forebyggende indsats, både i forhold til kriminalitet og sundhed.

Lovgrundlaget for kommuners klubtilbud

Kommunerne kan oprette klubtilbud under flere forskellige lovgrundlag. Det kan ske under Folkeskoleloven, Ungdomsskoleloven, Folkeoplysningsloven og Lov om dag-, fritids og klubtilbud m.v. til børn og unge. Ishøj Kommunes nuværende klubtilbud er oprettet under hhv. Ungdomsskoleloven og Folkeskoleloven, da skolerne og ungdomsskolen danner den organisatoriske ramme for de eksisterende klubtilbud. Efter lukning af Kufferten har Ungdomsskolen ikke drevet en egentlig klubvirksomhed.

Ungdomsskoleloven

§ 1. Ungdomsskolen skal give unge mulighed for at fæstne og uddybe deres kundskaber, give dem forståelse af og dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold samt udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund.

§ 2. Kommunalbestyrelsen skal sikre kommunens unge et alsidigt tilbud om ungdomsskolevirksomhed. Tilbuddet skal stå åbent for unge mellem 14 og 18 år, der er tilmeldt kommunens folkeregister.

§3 stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan endvidere beslutte, at ungdomsskoletilbuddet skal omfatte klub- og anden fritidsvirksomhed.

Folkeskoleloven

Aftenklubberne i Ishøj Kommune er oprettet som sfo3 efter Folkeskolelovens bestemmelser om sfo jf. § 3 Stk. 7, hvoraf det fremgår, at "Folkeskolen kan tilbyde børn optagelse i en skolefritidsordning, hvis børnene er optaget i skolen eller har nået den alder, hvor de tidligst ville kunne optages i børnehaveklasse."

Formål med en ny klubstrategi

I denne strategi beskriver vi de overordnede formål, mål og principper, som Ishøj Kommunes klubtilbud arbejder efter. Strategien tegner rammen og viser retningen for den pædagogik, der ligger til grund for de aktiviteter, der finder sted. Vi beskriver her, hvordan vi møder de unge, og hvad vi ønsker, at vores klubtilbud giver de unge med videre i livet. Målgruppen for det fremtidige klubtilbud er alle unge i Ishøj i alderen 13-18 år. Med strategien ønsker vi at sætte en række mål op for, hvordan vi i fremtiden skaber de mest attraktive klubtilbud for denne målgruppe.

Visionen for klubtilbud i Ishøj

Klubstrategien bygger videre på visionen fra kommunens børne- og ungepolitik om at "*børn og unge sejrer i eget liv*" og at "*børn og unge får muligheder for, og rammer til, at nå deres fulde potentiale*".

Det betyder, at klubtilbud i Ishøj Kommune skal understøtte større børn og unges udvikling til robuste medborgere i lyset af det moderne ungdomsliv i en multikulturel by.

Mål og værdier for unges brug af klubtilbud i Ishøj

Styregruppen har formuleret en række mål og værdier, som rammesætter det fremtidige klubtilbud i Ishøj. Defineret under fire emneoverskrifter, er det disse ord, som skal danne grundlag for de unges møde med klubben og det, de skal have ud af at deltage i et klubtilbud.

Fællesskab og netværk

Ishøjs klubtilbud giver de unge mulighed for at bidrage til forpligtende fællesskaber og derigennem opleve følelsen af deres værdi og vigtighed for fællesskabet. De skal opleve en samhørighed med andre unge i klubtilbuddet.

Demokrati og dannelse

Ishøjs klubtilbud skaber en ramme, hvor de unge kan øve sig i at være kompetent borgere. De træner i at give og tage det ansvar og øver de kompetencer, som indflydelse, demokrati og medborgerskab bygger på. De unge ser værdien i at tage ansvar for sig selv, for andre, og for konkrete arrangementer, og de unge opbygger selvværd og selvtillid når de oplever anerkendelse for deres indsats.

Personlig udvikling

Ishøjs klubtilbud tilbyder de unge en træningsbane, hvor livskompetencer som social adfærd, egenhåndtering og konfliktløsning kan udvikles. Klubbens aktiviteter og samværsformer bidrager til at fremme større børn og unges alsidige, personlige udvikling og selvstændighed og dermed deres evne til at indgå i og bidrage til forpligtende fællesskaber.

Klubben tilbyder konkret støtte og rådgivning i forhold til praktisk hjælp (Nem Id, jobsøgning, uddannelse mv.) eller hjælp til sociale og personlige problemer. Klubben tilbyder et trygt rum med fortrolighed.

Oplevelser og sjov

Ishøjs klubtilbud er et sted, hvor alle kommunens større børn og unge kan indgå i gode og sjove oplevelser. Klubben stiller den trygge rammer for udfoldelse til rådighed, og skaber mulighederne for venskaber, fællesskaber og gode minder og erfaringer, som de unge kan tage med sig videre i livet.

Hvad skal vores klubtilbud kunne?

Ishøjs klubtilbud bidrager til at de unge bliver parate til at begå sig i samfundet. Det kræver sociale kompetencer, demokratiforståelse og evnen til at tænke selvstændigt, og samtidig kunne indgå i fællesskaber. Styregruppen har derfor arbejdet ud fra, at klubtilbuddet skal have tre pædagogiske ben, at gå på: Det socialpædagogiske, det fritidspædagogiske og det læringspædagogiske.

Socialpædagogikken

Socialpædagogik handler om:

- At støtte
- At forebygge
- At vejlede
- At hjælpe
- At lytte

Socialpædagogikken har et opdragende og socialt forberedende sigte og er for de unge også dem, der i en fase af deres liv har svært ved at være ung, dem der har svært ved relationer og har svært ved at begå sig i fællesskaber.

Med det nye klubtilbud vil vi styrke den socialpædagogiske profil. Klubben skal tilbyde alle, også udsatte børn og unge, de bedste rammer for at bidrage til at få et godt ungdomsliv og senere voksenliv. Klubben skal generelt være opmærksom på og styrke indsatsen i forhold til enkelte eller grupper af unge, der giver anledning til bekymring.

Det betyder at klubtilbuddet:

- Tilbyder trygge rammer og et ansvarligt frirum, hvor de unge bliver mødt med respekt, ligeværd og anerkendelse
- Har kompetencerne til at bevæge unge fra en udsat position til en mindre udsat position
- Tiltrækker flere målgrupper – også grupper, der normalt ikke benytter kommunens klubtilbud fx ensomme unge
- Har et kriminalitetsforebyggende sigte i de sammenhænge, hvor det er relevant
- Hjælper de unge til at danne netværk til kompetente unge og voksne
- Har en profil med kompetente, nærværende voksne, der både vil og kan være betydningsfulde for alle børn og unge i deres livsudfoldelse

Fritidspædagogikken

Det fritidspædagogiske aspekt af vores klubtilbud handler om at tilbyde attraktive aktiviteter i meningsfulde fællesskaber. Der skal være en attraktiv og engagerende ramme for ungdomskulturen og ungdomsfællesskaber i Ishøj, hvor medarbejderne skaber indholdet sammen med de unge.

Fritidspædagogikken skal give de unge mulighed for:

- At have et sted at mødes
- At have et sted der tilbyder attraktive oplevelser - også udenfor Ishøj
- Et møde med troværdige og nærværende voksne

Det betyder at klubtilbuddet:

- Skaber mulighed for et bredt og varieret udbud af aktiviteter
- Giver de unge mulighed for at tage initiativ og ansvar og være udførende på aktiviteter
- Samarbejder med andre aktører i lokalsamfundet (foreninger, frivillige, skoler mfl.)

Læringspædagogikken

Læring skal i denne sammenhæng forstås som dannelse og læren om sig selv, andre og samfundet – det nære såvel som det fjerne. Læringspædagogik handler om at sætter rammer om og mål for de unges læring i forhold til personlig udvikling samt social og demokratisk forståelse og indsigt.

Det betyder at klubtilbuddene:

- Giver de unge muligheder for at få viden om samfundet og indsigt i:
  - o Normalitetsbegrebet
  - o Etik og moral – dannelse
  - o Demokratiske og kulturelle værdier
- Sætter krav og udfordrer de unges verdensbilleder
- Faciliterer at de unge stifter bekendtskab med lokale, nationale (og internationale) kulturelle fællesskaber
- Giver de unge træning i og kompetencer til et aktivt medborgerskab

Tegn på at vi lykkes

De unge kommer i vores klubtilbud for fællesskabets skyld, fordi deres venner er der, og fordi der er troværdige og nærværende voksne. Der kan stilles en række succeskriterier op for dette. Vi har valgt at

pege på syv tegn, der kan ses, når vi lykkes og opfylder såvel børne- og ungepolitikens vision samt det overordnede formål for klubben. De syv tegn er:

1. At vi favner bredere og har en øget fleksibilitet i forhold til at inkludere en langt større del af ungegruppen i Ishøj end det er tilfældet i dag.
2. At de unge føler et tilhørsforhold – en samhørighed med det/de fællesskaber vi kan tilbyde i vores klubtilbud.
3. At flere unge deltager i positive miljøer og fastholdes i disse.
4. At klubben kan rumme alle, så ingen ekskluderes!
5. At de voksne er kompetente og klædt på til at håndtere de mange målgrupper.
6. At vi møder de unge med en anerkendende tilgang.
7. At vi skaber job, der er attraktive og derfor tiltrækker og fastholder kompetente medarbejdere.

Strukturen i fremtidens klubtilbud

På baggrund af ovenstående beskrivelse af formål, mål og principper er det styregruppens vurdering og anbefaling, at klubvirksomhed i Ishøj samles til ét samlet klubtilbud under en leder, hvor aktiviteterne udøves fra flere matrikler, - dog færre end i dag. For at tilbuddet kan leve op til ovenstående mål og succeskriterier – indenfor de eksisterende budgetter – skal en række strukturelle og organisatoriske forhold være gearret til dette. En ny struktur for klubtilbud i kommunen skal således leve op til følgende:

- Fleksibilitet og mobilitet
- Flere aktiviteter på færre matrikler
- De rette kompetencer (kompetente voksne)
- Tværfagligt samarbejde
- Flere samarbejder med andre aktører
- Åbningstider: Åbent hver dag mindst et af stederne, 365 dage
- Det skal være gratis for alle, og alle kan komme på alle matrikler.

Lovgivning for et nyt klubtilbud

Som det fremgår af det indledende afsnit om lovgrundlag for kommuners klubtilbud kan kommunerne oprette klubtilbud under flere forskellige lovgrundlag. På baggrund af de beskrevne formål, mål, værdier og indhold anbefales det, at et nyt, samlet klubtilbud oprettes under lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge:

Lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge

Kapitel 10 om Formål for klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge:

§ 65. Klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge skal i samarbejde med børnene og de unge skabe aktiviteter og samværsformer, der fremmer den enkeltes alsidige udvikling, selvstændighed og forståelse for demokrati. Klubtilbud m.v. skal som led heri bidrage til at udvikle børn og unges evne til at indgå i forpligtende relationer og fællesskaber.

Stk. 2. Klubtilbud m.v. indgår i kommunens generelle fritidstilbud til større børn og unge og skal efter kommunalbestyrelsens beslutning også kunne rette sit arbejde mod større børn og unge med behov for støtte. Aktiviteterne i tilbuddene skal afspejle målgruppens alder og bredde.

Stk. 3. Klubtilbud m.v. skal give større børn og unge kendskab til øvrige aktivitets-, kultur- og fritidstilbud, så børnene og de unge bliver i stand til selv at tilrettelægge deres fritidsliv, når de ikke er i klubtilbud m.v.

Stk. 4. Klubtilbud m.v. skal støtte de større børn og unge i deres fremtidige muligheder på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet.

Stk. 5. Kommunalbestyrelsen fastsætter retningslinjer, der sikrer børn og unges indflydelse på indholdet i det enkelte tilbud. Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at reglerne om forældrebestyrelser, jf. §§ 14-16, skal finde anvendelse på visse tilbud.

Reglerne om forældrebestyrelser som der her refereres til betyder at der kan oprettes en bestyrelse efter reglerne for bestyrelser i daginstitutioner. Det betyder blandt andet, at der kan oprettes én bestyrelse til en klub, der er placeret på flere matrikler.

Det videre forløb

Det videre forløb foreslås, at forløbe efter nedenstående plan.

Dato	Aktivitet
15. august – 1. september	Oplæg om ny klubstrategi sendes til høring hos Ungdomsskolens bestyrelse samt skolebestyrelserne. Oplægges sendes ligeledes til information og drøftelse i Ungdomsskolens MED-udvalg og i Fælles MED for Center for Dagtilbud og Skoler. Ishøj Byråd besluttede på deres møde den 21. juni, at sende oplæg til høring i relevante bestyrelse og MED forud for behandling i de stående udvalg til september.
19. september	De indkomne høringssvar behandles i Kultur- og Fritidsudvalget og Børne- og Undervisningsudvalget.
23. september	Temadag for involverede medarbejdere og ledere på klubområdet.
23. september – 6. oktober	På baggrund af høringssvar og ideer fra temadagen udarbejdes endeligt beslutningsforslag om indhold og rammer for en ny klubstruktur.
17. oktober	Endeligt beslutningsforslag til en ny klubstruktur drøftes i Kultur- og Fritidsudvalget og Børne- og Undervisningsudvalget og sendes herfra til høring.
17. oktober - 14. november	Forslaget til ny klubstruktur sendes til høring hos Ungdomsskolens bestyrelse og skolebestyrelserne. Forslaget sendes ligeledes til information og drøftelse i Ungdomsskolens MED-udvalg og i Fælles MED for Center for Dagtilbud og Skoler.
21. november	Kultur- og Fritidsudvalget og Børne- og Undervisningsudvalget behandler forslaget til ny klubstruktur og de indkomne høringssvar.
28. november	Økonomi- og Planudvalget behandler forslaget til ny klubstruktur.
6. december	Ishøj Byråd behandler forslaget til ny klubstruktur
7. december – 31. marts	Planlægning og forberedelse af ny klubstruktur
1. april 2017	Den nye klubstruktur træder i kraft.

August 2016

1. juni 2016

Unge fritid i Ishøj Kommune 2016

Formål og baggrund

Baggrunden for at sætte en undersøgelse i gang er begrundet i aktuelle ændringer i folkeskolen og i Ungdomsskolen. Folkeskolereformen har medført både strukturelle og indholdsmæssige ændringer, herunder en længere skoledag, en mere åben skole og et øget fokus på bevægelse. I Ungdomsskolen er der indenfor det sidste år ændret i organisationen og tilbuddene ved at lukke klubtilbuddet Kufferten. De sidste år er der blevet arbejdet på at etablere et nyt klubtilbud på Strandgårdskolen. Dette initiativ er sat i bero, fordi det ikke har været muligt at etablere de fysiske rammer til tilbuddet. Nærværende undersøgelse viser, hvad de unge i Ishøj drømmer om og hvad forskningen anbefaler. Dette skal være med til at danne grundlag for de planer der lægges fremadrettet for kommunens klub- og fritidstilbud.

Ungeundersøgelsen

I foråret 2016 har en arbejdsgruppe afdækket, hvilke vaner og ønsker de unge i Ishøj har i forhold til et godt og aktivt fritidsliv. Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse for 7.-9.klasserne, afholdt studietur og fokusgruppeinterview med udvalgte unge. Dertil er aktuel viden og forskning indenfor feltet unge og fritid afdækket.

I nedenstående gives først et indblik i, hvad forskningen siger om emnet unge og fritid. Herefter sammenholdes forskningens pointer (og øvrige undersøgelser) med resultater og erfaringer fra Ungeundersøgelsen.

Hvad er fritidsliv og ungdomsliv anno 2016?

I SFI rapporten "Børn og Unge i Danmark" fra 2014 defineres fritid som: *"den tid, der ikke bruges til at arbejde eller uddanne sig i eller til at hvile kroppen i."* SFI skriver, at fritiden er vigtig, fordi det er her, en række aktiviteter af personlig og samfundsmæssig betydning finder sted (Ottosen, 2014: 150). Sven Mørch, lektor ved Institut for Psykologi ved Københavns Universitet, beskriver ungdomslivet i 10'erne som et "supermarkedsliv", hvor unge kan vælge mellem et hav af tilbud og aktiviteter (Mehlsen, 2013: 4). Men professor og daglig leder af Center for Ungdomsstudier, Søren Østergaard, pointerer, at man skal huske at *"...nutidens unge reelt ikke er specielle. Deres håb, drømme og frygt kredser omkring temaer, som unge altid har skullet forholde sig til. Hvad skal jeg i mit liv, hvordan når jeg mine mål og drømme?"* (Østergaard, 2015: 10).

Fritiden spiller en rolle i unges personlige udvikling og sociale integration i samfundet. Det er bl.a. i fritiden at de unge medborgeres demokratiske dannelse sker. Dette foregår for det meste i forbindelse med unges foreningsaktiviteter, men kunne også være et element i de mere organiserede/kommunale fritidstilbud (Illeris, 2009). Det er med andre ord i fritiden, at de unges personlighed dannes og derfor er de rammer, som bl.a. kommuner stiller til rådighed for fritidslivet, afgørende for de unges dannelse og muligheder for aktivt medborgerskab.

1. juni 2016

Folkeskolereformens betydning for fritidslivet og den geografiske afstand

I debatten om folkeskolereformens betydning for unge menneskers fritid, har det især været den forlængede skoletid, som har affødt reaktioner fra både forældre og elever. Når skolen først slutter kl. 15 eller 16, er der selvsagt ikke meget tid tilbage til at udfolde sig i inden man skal spise aftensmad eller lave lektier. Dermed bliver de geografiske afstande mellem de unges skole, bopæl og fritidsaktivitet afgørende for hvorvidt de unge føler, de har tid til at fortsætte med at gå til fodbold, spejder eller i ungdomsklub. Ishøj Kommune er en mindre kommune, hvor afstande ikke synes at være af særlig karakter. Center for Alternativ Social Analyse (herefter CASA) har undersøgt de unges fritidsliv i 4 sjællandske kommuner¹ og en af pointerne fra CASA's undersøgelse er, at fritidsaktiviteternes beliggenhed ikke kun er et spørgsmål om geografisk afstand, men også mental afstand og hvilket "hood" – dvs. identifikationsmæssige rum, som de unge er en del af. Der kan dermed være tilbud og klubmiljøer, som de unge ikke betragter som tilgængelige for dem, selvom de er beliggende fysisk tæt på deres bopæl (Malmgren, 2012: 16). Dette ses også i Ishøjs Kommunes ungeundersøgelse, hvor det fremgår, at den anden vigtigste ting ved det gode fritidstilbud er, at "den ligger tæt på". Dertil kommer at de fleste brugere, der kommer i Ungdomsskolen, er elever fra Vejlebro skolen (63 %). Altså er unge i Ishøj også knyttet til deres nærmiljø og de fritidstilbud, der findes i deres boligområde/skoledistrikt.

Nyt syn på fritid og krav om læring

Tidligere hørte lovgrundlaget for fritids- og ungdomsklubberne under Socialministeriet, men i dag er dette lovgrundlag flyttet til Undervisningsministeriet, hvorfor fritids- og ungdomsklubben kobles tættere til folkeskolen (Larsen, 2015: 115). Før definerede man formålet med ungdomsklubber, som at de skulle løse "ungdomsproblemet" (forebygge utryghedsskabende ungegrupper der hang ud på gadehjørnet red.). I dag, hvor ungdomsklubber og ungdomsskoler hører under Undervisningsministeriet, er formålet forandret og klubberne skal medvirke til at højne Danmarks konkurrenceevne ved at øge elevernes indlæring i deres fritid (Larsen, 2015: 117). Det stiller større krav til medarbejderne i klubberne, der i højere grad forventes at bidrage til læring frem for "en pause fra skolen" (Larsen, 2015: 131). Derudover forventes klubberne og ungdomsskolerne med afsæt i socialpædagogiske erfaringer at bidrage til bedre trivsel og inklusion. Det stiller også krav til de aktiviteter, der foregår i klubberne og på ungdomsskolen. På det fritids- og ungdomspædagogiske område har selvforståelsen været, at aktiviteter tiltrækker og relationer fastholder. Aktiviteterne har aldrig været et mål i sig selv, men et middel i det pædagogiske arbejde (Larsen, 2015: 133-34).

Ishøjs unges fritidsliv 2016

I dette afsnit fremhæves resultater og erfaringer fra Ishøj Kommunes Ungeundersøgelse. Herunder præsenteres resultater fra spørgeskemaundersøgelsen samt fokusgruppens uddybende forklaringer til netop disse resultater.

Hvem er Ishøjs unge?

I første kvartal af 2016 var der i Ishøj i alt 1726 unge mennesker mellem 13 – 18 år, hvoraf 927 er drenge og 799 er piger. Af disse er 733 af dem unge med en anden etnisk baggrund end dansk

---

¹ Høje Tåstrup, Holbæk, Hvidovre og Halsnæs

1. juni 2016

(hvilket svarer til 42,46 %), mens 993 har dansk oprindelse (Danmarks Statistik 1). 80,7 % af Ishøjs udskolingselever har svaret på spørgeskemaundersøgelsen, som blev gennemført i perioden 29/3 – 15/4. I alt svarede 511 elever på undersøgelsen, hvoraf 255 er drenge og 256 er piger. De unge, der har svaret på undersøgelsen var mellem 13 – 16 år, hvoraf flest var 14 eller 15 år. Der var 39 % der angav, at de talte både dansk og et andet sprog derhjemme, mens 7 % angav at de talte mest et andet sprog end dansk. Fordelingen af respondenter viser, at undersøgelsen er repræsentativ for Ishøjsudskolingselever fra 7. til 9. klasse.

De fleste unge i Ishøj går til en fritidsaktivitet

I CASA's undersøgelse af unges fritidsinteresser fra 2012 fremgår det, at 70 % af de unge går til organiserede fritidsaktiviteter, 20 % laver udelukkende selvorganiserede aktiviteter og 10 % er passive (Malmgren, 2012: 12). Dette billede går igen blandt Ishøjs unge, hvor 81 % svarer at de har gået til en eller flere fritidsaktiviteter det sidste år. I CASAs undersøgelse er fodbold en klar topscorer, når man ser på hvilke aktiviteter de unge går til i deres fritid. 31 % af alle unge i CASA's undersøgelse går til fodbold (Malmgren, 2012: 13). I Ishøjs undersøgelse kan vi ikke se, hvilke aktiviteter de unge går til i deres fritid, men 72 % af de unge svarer, at de er medlemmer af en idrætsforening. Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, at alder har en betydning for de unges fritidsaktiviteter, da det viser sig, at de unge med alderen holder op med at gå til fritidsaktiviteter (Malmgren, 2012: 14). I Ishøj ses denne tendens også, da der er flere 13-14-årige, der går til en fritidsaktivitet end blandt de 15-16-årige.

Tabel 1: Hvad "går" de til?²

Aktivitet	Landsplan 2010	Landsplan 2015	Ishøjs Ungeundersøgelse 2016
Idræt	60,5 %	63,8 %	72 %
Klub	25,2 %	16,0 %	34 %
Ungdomsskole	16,4 %	15,2 %	24 %
Musikskole	13,6 %	14,6 %	Ikke en svarmulighed
Spejder	4,9 %	4,0 %	7 %
Går ikke til faste fritidsaktiviteter	15,2 %	15,0 %	19 %
Andet			30 %

Sammenligner man de unge i Ishøjs valg af fritidsaktiviteter, som de svarede det i spørgeskemaet, ses det at top 3 går igen. Dog er både antallet der går til en idrætsaktivitet, kommer i en klub og går på ungdomsskolen meget højere i Ishøj.

Når man er ung, er vennerne det vigtigste

I Ishøjs spørgeskemaundersøgelse spørges der blandt andet om, hvad de unge synes er de vigtigste ting i et godt fritidstilbud. Top 3 ser sådan ud:

1. 80 % svarede "at mine venner er der"
2. 42 % svarede "at jeg selv kan bestemme, hvad jeg vil lave"
3. 35 % svarede "at de voksne planlægger nogle fede ting (ture, fodboldaftner eller lign.)"

² Slides fra Søren Østergaards oplæg til Ungdomsskolernes årsmøde, april 2016: 16-17.

1. juni 2016

Dette går igen på tværs af køn og alder, med en undtagelse af de 16-årige, som svarer "at det er gratis" som det tredje mest vigtige ved det gode fritidstilbud.

Til fokusgruppinterviewet med unge fra Ungerådet og Fælleselevrådet, uddyber de betydningen af at ens venner er der, med at sige "Man føler sig mere sikker, hvis der er nogen man kender. Så folder jeg mig mere ud."

De unge i Ishøj er mest sammen med deres venner i skolen, hjemme hos vennerne og hjemme hos sig selv. Men når man ser på, hvor drenge og piger er mest sammen med deres venner, er der alligevel en betydelig forskel.

Tabel 2: Forskellen på drenge og pigers foretrukne steder at være sammen med deres venner

Drenge	Piger
I skolen (65 %)	I skolen (70,3 %)
Hjemme hos vennerne (32 %)	Hjemme hos vennerne (43,8 %)
På fællesarealer uden for hjemmet (boldbane, græsplaner og lign.) (36,5 %), hvor 13,7% af pigerne har svaret det samme.	Hjemme hos mig selv (39,1 %), hvor 22% af drengene har svaret det samme.

Søren Østergaard skriver ligeledes, at vennerne er det primære omdrejningspunkt i unges liv, og når man spørger efter, "hvad der gør livet værd at leve", kommer venner ind på en førsteplads. Det er vennerne, de unge bruger tid sammen med, sammenligner sig med og forstår sig selv i lyset af. Unge har to typer af venner. Nære venner, som de har en fælles historie med via f.eks. skolen, naboskab mv. og såkaldte 'aktivitetsvenner', som er de venner, man deler en fælles interesse med, men som man kun er sammen med i forbindelse med denne aktivitet (Østergaard, 2015: 12f).

Udover at drenge og piger foretrækker at ses med vennerne i forskellige rammer, eksisterer der også en forskel i måden at være venner på: I pigegruppen er der i højere grad fokus på det at være sammen og snakke. Aktiviteterne hos pigerne er ofte en platform for historier og fortællinger om dem selv. Denne forskel viser sig, når man stiller spørgsmålet: "Hvad kendetegner den gode ven/veninde?" Her svarer drengene, at det er en, man kan have det sjovt sammen med, mens pigerne svarer, at det vigtigste er at man skal kunne stole på veninderne (Østergaard, 2015: 14).

Ligesom alt andet i samfundet er måden at være sammen med vennerne på i sin fritid foranderligt. Af SFI's undersøgelse fremgår det, at unge stadig tilbringer en del af deres fritid sammen med deres venner (mere end 4 timer om ugen). Det fysiske samvær med vennerne er dog faldet lidt til fordel for at de unge i dag også er sammen med deres venner virtuelt – f.eks. ved at chatte med dem (Ottosen, 2014: 157).

41 % af Ishøjs unge er sammen med deres venner i omkring halvdelen af deres fritid. Dog er 9 %, svarende til 42 elever, næsten aldrig sammen med deres venner, hvilket både kan forklares ved at de ikke har tid på grund af deres aktiviteter udenfor skolen eller at de ikke føler, at de har nogle venner de kan være sammen med. Ved et særtræk fra Rambøll, kunne vi se at de elever der svarede "at de var mest alene", består af stort set lige mange drenge og piger og aldersspredningen er svarende til undersøgelsen: der er flest på 14 år og færrest på 16 år. De er

1. juni 2016

desuden jævnt fordelt på alle Ishøjs skoler. Af dem er 15 elever medlem af en idrætsforening, og 31 af dem gik til 1 eller flere fritidsinteresser sidste år. 7 elever svarer, at de kommer i Ungdomsskolen og de er alle 9. klasses elever fra Vejlebroskolen, hvilket passer fint med nedenstående Figur 1 over Ungdomsskolens brugere. Dog svarer 36 elever, at de kom der tidligere.

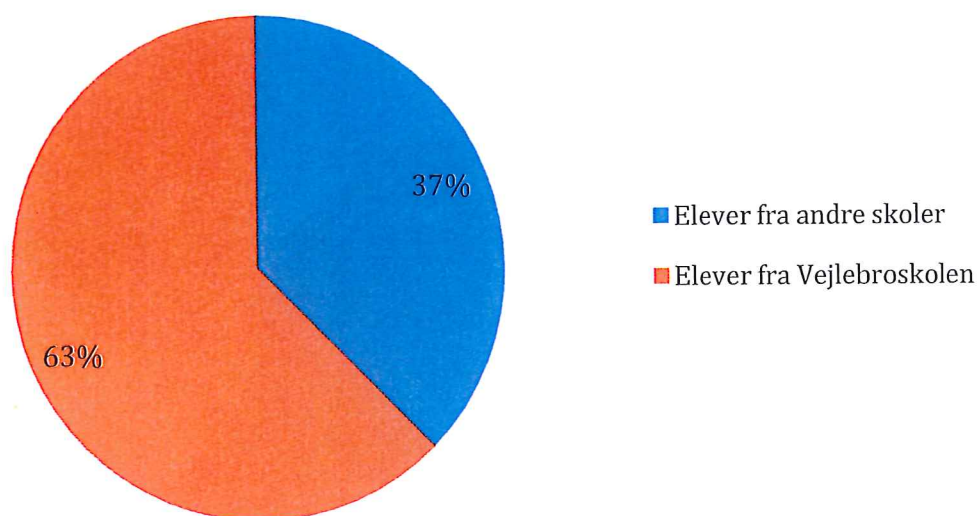
De unges brug af Ungdomsskolen og klubberne i Ishøj

I Ungeundersøgelsen fremgår det, at 47 % af de unge ikke kommer i Ungdomsskolen og aldrig har gjort det (Rambøll, 2016: 13). Af de 24 % der bruger Ungdomsskolen pt., er der flest 15 og 16-årige og flest unge fra Vejlebroskolen, hvor hele 68,6 % angiver at de bruger Ungdomsskolen (Kryds med skole, 2016: 8). Dette skal ses i lyset af, at Vejlebroskolen benytter Ungdomsskolens lokaler til valgfag samt at eleverne får lov at være der i frikvartererne.

Af de 24 % der svarede, at de bruger Ungdomsskolen, kommer 48 % der flere gange om ugen og de kommer der fordi:

1. Mine venner kommer i Ishøj Ungdomsskole (72 %)
2. De laver nogle fede ture og arrangementer (45 %)
3. Det ligger tæt på (36 %)

Figur 1: Ungdomsskolens brugere fordelt på skoler

De unge, der svarede at de ikke kom i Ungdomsskolen, begrundede dette med, at:

1. 65 % svarede "Jeg vil hellere noget andet"
2. 50 % svarede "Mine venner går der ikke / det er for kedeligt"
3. 32 % svarede "Fordi jeg ikke ved, hvad man kan lave i Ishøj Ungdomsskole"

Fokusgruppen tilføjer, at det konkrete kendskab til Ungdomsskolens tilbud måske kunne formidles mere "løbende" og brugen af de sociale medier er omdrejningspunktet for, hvordan de unge får

1. juni 2016

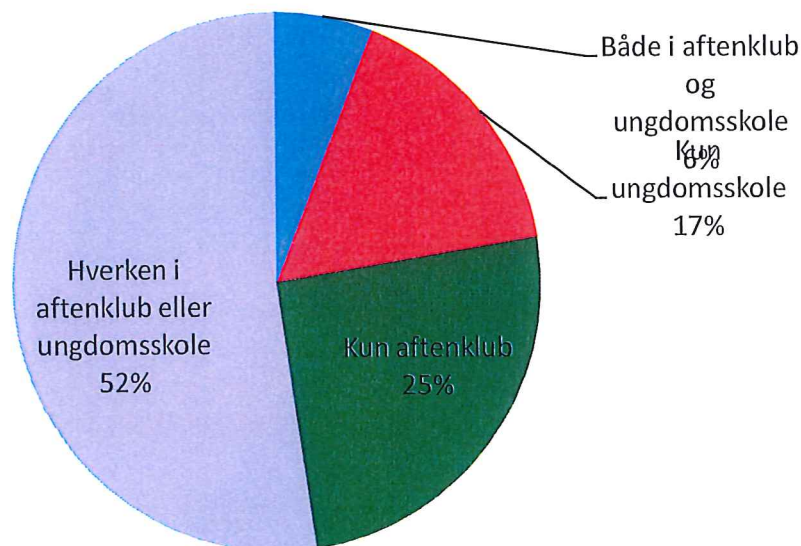
deres informationer om, hvad der sker. Der blev også reflekteret lidt over, om Ungdomsskolen har været gode nok til at ramme deres målgrupper. "Måske har de ramt lidt skævt". Og for mange gentagelser nævnes også som en mulig forklaring på, at man ikke vil deltage. Der er store forhåbninger til kommende aktiviteter, som de unge selv er involveret i planlægning og gennemførelsen af.

I CASA's undersøgelse konkluderer de, at når de unge stopper med at gå til en fritidsinteresse, er begrundelsen ofte at "det er for kedeligt" (Malmgren, 2012: 15). Hvilket går igen blandt Ishøjs unge.

Der er 27 % af de adspurgte der svarer, at de bruger deres egen skoles aftenklub. Næsten halvdelen af de unge der svarede, at de kommer i aftenklubberne (47 %), kommer der 1 gang om ugen. Når de unge skal svare på hvorfor de bruger klubberne, er de samme tre begrundelser der går igen, som da de unge svarede på, hvorfor de bruger Ungdomsskolen jf. ovenfor. Det samme gælder, når vi ser på hvorfor 67 % af unge aldrig har benyttet sig af eller er holdt op med at komme i aftenklubben, hvor det igen er de samme begrundelser, som med Ungdomsskolen. Dog tilføjer flere unge i fritekstfeltet, at det er "barnligt" og "for mindre børn" – hvilket kunne tyde på, at de unge forbinder aftenklubberne med noget man benytter sig af i de mindre klasser.

Det fremgår af figur 2 nedenfor, at blot 6 % svarer, at de både går i aftenklub og kommer i Ungdomsskolen.

Figur 2: Udskolingselevers brug af kommunale fritidstilbud

I alt kommer 48% af Ishøjs udskolings elever enten i Ungdomsskolen eller i en af skolernes aftenklubber.

1. juni 2016

Hvad er de unges oplevelse af fritid?

Der er 34 % af de adspurgte unge, der angiver at de er enige eller delvist enige i udsagnet: "Der er for få tilbud her i Ishøj, som man kan gå til i sin fritid". Af denne gruppe er der flest af de unge der er 16 år. Da fokusgruppen blev konfronteret med dette, svarer alle deltagerne, at det er de helt uenige i. De kobler det meget til de tilbud og aktiviteter, der også udbydes i foreningsregi, og regner altså de organiserede foreningsaktiviteter ind i det samlede udbud af fritidstilbud.

Forskningens forslag til forbedringer på unge- og fritidsområdet

CASA-undersøgelsen peger på flere forbedringer, kommunerne kan iværksætte for at mindske barriererne for deltagelse i det organiserede fritidsliv. Disse er som følger:

- Inddrag forældre til de unge som ikke deltager i en fritidsaktivitet. Forældrenes interesse for de unges fritidsliv er afgørende for, hvad de unge foretager sig i deres fritid.
- Fasthold en bred vifte af fritidstilbud, som har fokus på oplevelser og at have det sjovt.
- Styrk samarbejdet mellem det frivillige foreningsliv og de kommunale tilbud, for at få flere udsatte unge med i de organiserede tilbud. Det kunne fx være at ansætte socialpædagoger til at støtte de frivillige trænere i foreningen, så de bedre kan rumme de udsatte børn og unge.
- Styrk samarbejdet mellem den boligsociale indsats, det opsøgende arbejde, forældregrupper mm., for at tiltrække flere trænere i foreningerne.
- Undgå at fritidsaktiviteter er områdebestemt og lad fx fodboldklubben eller karateklubben rykke rundt fra uge til uge, sådan at det ikke er de unges forestillinger om andre boligområder, der forhindrer dem i at deltage i en bestemt form for aktivitet.
- Tænk de unges fritidsliv sammen med den forebyggende indsats – både i forhold til kriminalitet og sundhed (Malmgren, 2012: 18f).

Litteraturliste

Danmarks statistik 1 (2016), *Folketal den 1. i kvartalet efter område, tid, herkomst, alder og køn, 2016 KV1*

Illiris et.al (2009), *Ungdomsliv – mellem individualisering og standardisering*, Samfundslitteratur

Larsen, Jesper (2015), *Fritid – den nye elev i klassen, strategisk pædagogisk ledelse*, Ungdomsringen

Malmgren et.al. (2012), *Unge og fritidsaktiviteter*, CASA oktober 2012

Mehlsen (2013), *Klubben er et frirum for konkurrencen*, Forskning – Børn og Unge, nr. 21 december 2013, BUPL

Ottosen et. al. (2014), *Børn og unge i Danmark*, SFI Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Rambøll (2016), *Unge fritidsliv i Ishøj Kommune*

1. juni 2016

Østergaard, Søren (2015), *Bliv klogere på de unge*, Danmarks Idrætsforbund 2015

Østergaard, Søren (2016), Oplæg til Ungdomsskolernes årsmøde 2016 <https://www.lus.dk/wp-content/uploads/soeren-oestergaards-oplaeg.pdf>